

**СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ЕКОНОМІКИ, МАРКЕТИНГУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В
СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ ГОПОДАРЮВАННЯ**

Аннаєв Б.С.

**Аналіз розвитку виробничого підприємства на прикладі
ТОВ „С-інжиніринг”**

ТОВ „С-інжиніринг” є однією з провідних виробничих компаній України в області комплексних систем автоматизації технологічних процесів, електrozабезпечення, електроприводу та систем технічної безпеки. Розпочавши діяльність в 2007 році зараз підприємство є одним з лідерів даного ринку не тільки в Одеському регіоні, а й в Україні, займає місці ринкові позиції та демонструє високі темпи розвитку.

Основними показниками розвитку підприємства є те, що за 5 років діяльності чисельність персоналу та кількість виконаних проектів зросли більш ніж в 10 разів (рис.1).

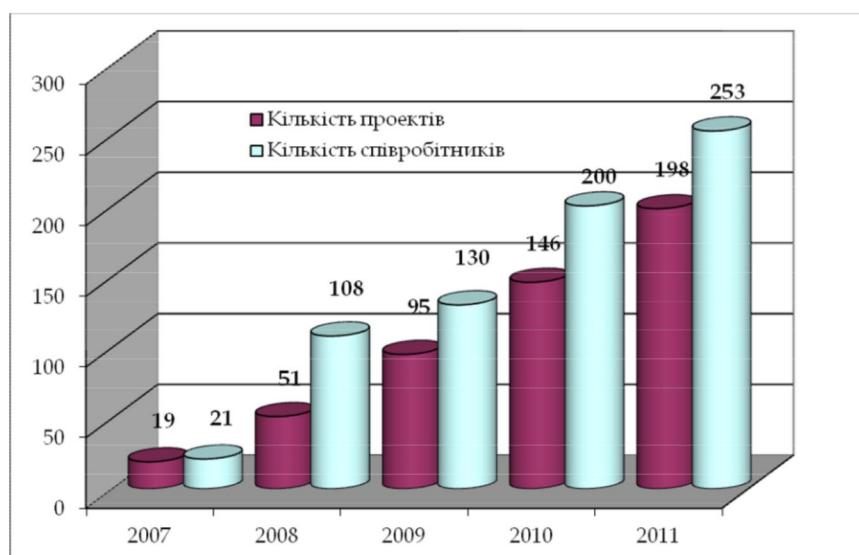

Рис. 1 – Основні показники розвитку ТОВ „С-інжиніринг” у 2007-2011 роках

Зростання попиту на продукцію та послуги підприємства обумовлює й подальшу позитивну динаміку обсягів діяльності, яка має підтверджуватись й зростанням фінансових показників.

Вважається, що одним з головних фінансових індикаторів розвитку підприємства є зростання його майнового та фінансового потенціалу, відображеного у вартості валути балансу. Зростаюча балансова вартість підприємства є слідством розширення матеріальної бази його діяльності. Проте, тільки показник вартості балансу та його динаміка не можуть бути достатніми для характеристики ефективності діяльності. Адже розвиток полягає не тільки в зростанні вартості активів, але й в зростанні (або якнайменш збереженні на попередньому рівні) ефективності використання власних та позикових фінансових ресурсів. Тому для попередньої оцінки тенденцій розвитку підприємства, на основі фінансових показників відображені у фінансовій звітності, використовують аналіз основних темпових показників розвитку підприємства, до яких звичайно відносять показники динаміки валути балансу, виручки від реалізації та фінансових результатів. Корисні висновки надає порівняння цих показників за нерівністю, що має назву „золоте правило економіки підприємства” [1].

$$T_{ФР\,(ВП,ФРОД,ЧП)} > T_{ВР} > T_{ВБ} > 0 (>100\%)$$

Ця залежність означає:

– $T_{ВБ} > 0$ - економічний потенціал підприємства зростає, тому що збільшення валути балансу свідчить про розширення обсягів господарської діяльності підприємства. Необхідно, однак, ураховувати вплив переоцінки основних коштів, інфляційних процесів і їх вплив на стан запасів, подовження строків розрахунків з дебіторами й кредиторами.

– $T_{ВР} > T_{ВБ}$ - у порівнянні з ростом економічного потенціалу виторг від реалізації зростає випереджальними темпами, тобто збільшується ефективність використання ресурсів (зростає дохід від кожної гривні вкладеної у вартість майна підприємства). Дане співвідношення показує «вправданість» збільшення вартості майна у звітному періоді для забезпечення випереджального росту обсягів продажів.

– $T_{ФР\,(ВП,ФРОД,ЧП)} > T_{ВР}$ - у порівнянні з ростом виторгу фінансовий результат зростає випереджальними темпами, що як правило свідчить про зниження питомої собівартості й накладних видатків. Залежно від аналізованого фінансового результату (валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, чистий прибуток) виконання нерівності свідчить від зниження питомої собівартості продукції або підвищенні ціни реалізації, знижені питомих накладних видатків, знижені питомих сукупних видатків.

– $T_{ФР\,(ВП,ФРОД,ЧП)} > T_{ВБ}$ – у порівнянні з ростом вартості майна й вкладеного капіталу отримані фінансові результати зростають випереджальними темпами, що говорить про підвищення ефективності використання капіталу за рахунок збільшення обсягів продажів (якщо також виконується нерівність $T_{ВР} > T_{ВБ}$), зниження питомої собівартості, питомих накладних видатків і повної

собівартості, зниження питомих сукупних витрат діяльності (залежно від використованого при порівнянні виду фінансового результату: валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, чистий прибуток).

Виконання «золотого правила економіки» характеризує, що підприємство стабільно розвивається й позитивну динаміку ефективності діяльності й використання капіталу. Випередження темпів приросту виторгу від реалізації й фінансових результатів у порівнянні з темпом приросту валоти балансу свідчить про підвищення ефективності використання коштів на підприємстві в порівнянні з попереднім періодом. Порівняння з різними фінансовими результатами може давати різні нерівності, наприклад, виконання «золотого правила» при порівнянні з валовим прибутком і його порушення при порівнянні із прибутком від операційної діяльності. У такому випадку можна говорити про зниження питомої собівартості продукції або підвищенні цін, але збільшенні питомих накладних видатків або збитках від іншої операційної діяльності. Якщо подібна розбіжність відбувається при порівнянні із прибутком від операційної діяльності й чистим прибутком, причини потрібно шукати в результатах інвестиційної й фінансової діяльності, а також в оподаткуванні прибутку. Якщо темпи приросту валового прибутку більше ніж темпи приросту валоти балансу, а темпи приросту виторгу від реалізації менше, можна зробити висновок, що підвищення ефективності використання коштів відбулося переважно за рахунок підвищення цін на продукцію. Відставання темпів приросту фінансових результатів від приросту виторгу від реалізації й валоти балансу характеризує погіршення використання коштів підприємства й відповідно зниження ефективності його діяльності. Ці висновки підтверджуються розрахунком питомих показників – невиконання умов «золотого правила» буде відображатися зниженням відповідних питомих показників.

Надалі розглянемо основні показники діяльності „С-інжиніринг” та проаналізуємо чи виконувалось на ньому так зване „золото правило економіки” протягом аналізованого періоду. В табл. 1 наведені ключові фінансові показники діяльності та визначені темпи їх приросту по роках та в сукупності за 2 роки. Дані отримані на підставі фінансової звітності підприємства.

Результати розрахунків свідчать про невиконання „золотого правила” на підприємстві.

У 2009 році нерівність „золотого правила” майже виконувалась. При зростанні вартості майна на 168,5% спостерігалось зростання прибутку операційної діяльності та чистого прибутку на 338,4% та 363,4% відповідно. Це свідчить про зростання ефективності використання майна (рентабельності сукупних активів) майже в 2 рази. Перевищення темпів зростання операційного та чистого прибутку над темпом зростання виручки від реалізації свідчить також про підвищення ефективності операційної та всієї діяльності підприємства (рентабельності продажу та загальної рентабельності діяльності).

Таблиця 1 – Показники динаміки валюти балансу та фінансових результатів підприємства ТОВ «С-інжиніринг»

Показники	2008 рік, тис. грн.	2009 рік, тис. грн.	2010 рік, тис. грн.	Темп приросту у 2009 р. порівняно з 2008 р., %	Темп приросту у 2010 р. порівняно з 2009 р., %	Темп приросту у 2010 р. порівняно з 2008 р., %
Валюта балансу на кінець року	12791	34346	24850	+168,5	-27,6	+94,3
Чиста виручка від реалізації	46489	67476	35088	+45,1	-48,0	-24,5
Валовий прибуток	30981	33469	5252	+8,0	-84,3	-83,0
Прибуток операційної діяльності	1318	5778	873	+338,4	-84,9	-33,8
Чистий прибуток	1187	5500	1719	+363,4	-68,8	+44,8

Отже, 2009 рік в цілому можна назвати роком „фінансового” розвитку підприємства. В 2010 році „золоте правило” на підприємстві виконувалось з точністю „до навпаки” – спостерігається повністю обернена нерівність показників: при зниженні валюти балансу на 27%, чиста виручка знизилася на 48% а чистий прибуток на 69%. Отже, спостерігається зниження обсягів та ефективності діяльності підприємства. В підсумку за 2 роки також спостерігається невиконання нерівності розвитку.

Таблиця 2 – Основні питомі показники діяльності ТОВ „С-інжиніринг”

Показники	2008 рік, грн.	2009 рік, грн.	2010 рік, грн.	Темп приросту у 2009/2008, %	Темп приросту у 2010/2009, %	Темп приросту у 2010/2008, %
Чиста виручка на 1 грн. вартості майна (оборотність активів)	3,64	1,97	1,41	-45,9	-28,4	-61,3
Чистий прибуток на 1 грн. вартості майна (рентабельність активів)	0,09	0,16	0,07	+77,8	-56,3	-22,2
Валовий прибуток на 1 грн. чистої виручки (рентабельність послуг)	0,67	0,50	0,15	-25,4	-70,0	-77,6
Чистий прибуток на 1 грн. чистої виручки (загальна рентабельність)	0,026	0,082	0,049	+215,4	-40,2	+88,5

При зростанні валюти балансу на 94%, а, отже, зростанні майнового потенціалу майже вдвічі, чистий прибуток зростає лише на 45%, що свідчить про

зниження в 2 рази рентабельності сукупних активів. Порівняння показника чистої виручки та показників прибутку свідчить про зростання показників рентабельності діяльності, але отримуване не за рахунок збільшення обсягів основної діяльності та її ефективності, а за рахунок зниження накладних витрат.

Ці висновки підтверджуються розрахунком питомих показників – невиконання умов «золотого правила» відображається їх зниженням (табл.2). Отже, стійка тенденція розвитку підприємства, встановлена за показниками кількості проектів та чисельності персоналу, не підтверджується показниками „фінансового” розвитку, що демонструють тенденцію зниження ефективності діяльності. Подальший аналіз має визначити причини такої розбіжності.

Література

1. Волощук Л.О. Юдин М.А. Фінансовий аналіз // Навчальний посібник. — К.: „Кафедра”. — 2012. — 370с.

Араб'ян Ю.В., к.е.н., доц. Бровкова О.Г.

Управління прибутком підприємства

На сьогоднішній день Україна як держава все більше залежить від діяльності суб'єктів господарювання, ніж до процесу переходу до ринкових відносин. Це виражається в тому, що від прибутку підприємств залежить бюджет країни, який поповнюється за рахунок сплати податків, зборів і інших обов'язкових платежів. Здійснити дані платежі підприємство не в змозі, якщо його діяльність не буде ефективною, що полягає в правильній організації постачань сировини і комплектуючих, оптимізації виробничого процесу, забезпечення кваліфікованим кадровим складом, а також в ефективній системі збуту продукції.

Найважливішою фінансовою категорією, яка відображує позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і свідчить про об'єм і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості, є прибуток.

Отримання доходів – виручки від реалізації продукції (робіт послуг) – свідчать про те, що продукція підприємства знайшла свого споживача, що вона відповідає вимогам попиту ринку за ціною, якістю, іншими технічними, функціональними характеристиками та властивостями, які підтверджують конкурентоспроможність підприємства.

Прибуток – це дохід підприємства, виступаючий у вигляді приросту вкладеного капіталу. Спочатку витрати капіталу, як відомо, йдуть на придбання засобів виробництва і найманої робочої сили. Вартість використаних засобів виробництва і зарплата працівників в сумі утворюють собівартість продукції. Отже, кінцевий результат діяльності підприємства визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції і витратами на її виробництво і реалізацію [2].